

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทางศิลปที่ส่งเสริมทักษะเพื่อสร้างความพร้อมในการทำงาน
ในพื้นที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)*

PERFORMING ARTS EDUCATION MANAGEMENT TO DEVELOP SKILLS
FOR WORKFORCE READINESS IN EASTERN ECONOMIC CORRIDOR (EEC)

สมศักดิ์ ทองปาน*, ปิยวดี มากพา, ระวีวรรณ วรรณวิชัย

Somsak Thongpan*, Piyawadee Makpa, Rawiwan Wanwichai

หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Doctor of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: somsakthongpan@gmail.com

*Tel: 084-785-6826

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงาน 2) เสนอแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงผสม (Mixed-method / Multi-stage design) กลุ่มเป้าหมายจำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกประเด็นสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.8) และเพศชาย (ร้อยละ 36.1) โดยมีอายุ 36 - 45 ปีมากที่สุด โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรวัยทำงานตอนกลาง มีสถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งระดับปฏิบัติการ และมีประสบการณ์ทำงานในองค์กร 5 - 10 ปี 2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการทำงานของพนักงานบริษัทในพื้นที่ EEC พบว่า ทั้ง 9 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ยกเว้น ทักษะด้านวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก 3) ผลศึกษาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมพบว่า ครูผู้สอนมีกิจกรรม มีการสำรวจและการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น การบูรณาการศิลปะวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้การแสดงความคิดเห็น การศึกษาเชิงประจักษ์ การพัฒนาทักษะที่หลากหลาย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ที่เป็นมิตรกับชุมชน พร้อมส่งเสริมเรียนรู้กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากคำสัมภาษณ์ เด็กในพื้นที่ EEC ต้องทำงานกับคนหลายชาติ ถ้าเรียนรู้ผ่านนาฏศิลป์เข้าใจรากวัฒนธรรมของกันและกัน จะช่วยลดความขัดแย้งได้มาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ทางศิลป, ส่งเสริมทักษะเพื่อสร้างความพร้อมในการทำงาน, พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

Abstract

This research aims to 1) Study factors affecting work performance and 2) Propose guidelines for developing teaching activities in performing arts courses in the culturally diverse Eastern Economic Corridor (EEC). This is a qualitative and mixed-method (multi-stage) research design. The target group consisted of 126 people. The research tools included interviews and focus group discussion notes. Data was analyzed using content analysis. The research findings revealed that: 1) Analysis of the personal factors of the sample group showed that the majority were female (63.8%) and male (36.1%), with the largest age group being 36 - 45 years. Overall, the majority of the sample were mid-career working adults, married, holding a bachelor's degree, operating at a level, and with 5 - 10 years of work experience in organizations. 2) Analysis of the work factors of company employees in the EEC area showed that most of the nine aspects were at the highest level of opinion, except for cultural skills and intercultural understanding, which were at a high level. 3) A study of approaches to developing teaching activities in performing arts in the culturally diverse Eastern Economic Corridor (EEC) area found that teachers implemented activities involving surveying and studying local identity, integrating arts and culture, providing opportunities for expressing opinions, empirical studies, developing diverse skills, applying technology, community-friendly learning, and promoting learning with cultural diversity. The focus was on creating performing arts works. From interviews, children in the EEC area, who work with people from many nationalities, indicated that learning through performing arts to understand each other's cultural roots would greatly reduce conflict.

Keywords: Dance Education Management, Promoting Skills for Employment Readiness, Eastern Economic Corridor (EEC)

บทนำ

ประเทศไทยมีพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศไทย การขยายตัวของบริษัทและโรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) นำมาซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแรงงานจากหลากหลายภูมิภาค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาและทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานในบริบทนี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อให้แรงงานมีความพร้อมในการทำงานและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รภัสสา รวงอ่อนนาม, 2568) ตามที่รัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor) ขึ้น โดยครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยองและกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขานรับดำเนินการจัดทำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมุ่งเน้น พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้าน มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล พัฒนาผู้เรียน ให้เป็นกำลังคนที่ไม่ได้เรียนรู้อื่นๆ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิด สร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งเขตพัฒนาพิเศษนั้น (กันยรัตน์ ไมยรัตน์, 2564) ในประเทศไทยได้ดำเนินการมาทุกภูมิภาค SEZ (Special Economic Zone) คือ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนภาคใต้ NEC (Northern Economic Corridor) คือ ระเบียงเศรษฐกิจภาคเหนือ NeEC NeEC (Northeastern Economic Corridor) คือ ระเบียงเศรษฐกิจ



ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ CWC (Central- Western Economic Corridor) คือ ระเบียงเศรษฐกิจภาคกลาง ตะวันตก จากนโยบายดังกล่าวได้พบความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเกิดจากชาวต่างชาติได้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ และเกิดปัญหา คือ ความไม่เข้าใจในพื้นฐานของชาติวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นำมาสู่ปัญหาความขัดแย้ง ไม่สามารถจะทำงานร่วมกันได้ เช่นภาษา ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี โดยพบว่า งานวัฒนธรรมมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการส่งเสริมการค้าในเขต EEC ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างความสุขให้แก่คนไทยและชาวต่างชาติที่มาลงทุน มาทำงานและท่องเที่ยว (กันยรัตน์ ไมยรัตน์, 2564)

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคนงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในพื้นที่ EEC เพื่อเป็นการเตรียมคนให้พร้อมในการทำงานในพื้นที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้บุคคลที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ต้องเรียนรู้ ในทักษะต่าง ๆ เพราะมีปัจจัยที่สำคัญหลายด้าน จึงต้องสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนที่กำลังจะจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสร้างความฉลาดทางวัฒนธรรม ให้สามารถปฏิบัติงานด้วยทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรายวิชานาฏศิลป์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรของการในการสมัครงานในรายวิชาที่สามารถสนับสนุนทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่กำลังจะจบไปศึกษาต่อหรือเข้าสู่การทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยนอกจากจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะทางศิลปะแล้ว ยังสามารถปลูกฝังความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นจากภูมิหลังที่หลากหลาย รวมถึงการใช้ศิลปะในการสร้างความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมโดยเน้นบทบาทของการศึกษาในด้านศิลปะเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันที่เชื่อมโยงกับการสร้างทีมงาน (Hayashi, S., 2014) นาฏศิลป์มิได้เป็นเพียงศาสตร์แห่งความงาม หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารอวัจนภาษา ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในบริบทของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การบูรณาการนาฏศิลป์ในกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกลไกหนึ่งในการลดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม และเสริมสร้างความพร้อมของผู้เรียนต่อการทำงานในพื้นที่ดังกล่าว (Deardorff, D.K., 2016)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในพื้นที่เพื่อสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนที่จะทำงานในพื้นที่ EEC ตามนโยบายของรัฐบาลที่มีการขยายพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษในภาคตะวันออก ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้วยการลงทุนและเข้ามาทำงานในพื้นที่ตามข้อมูลสถิติสรุปรายงานจากแรงงานจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ โดยมีการเชื่อมโยงการศึกษาการเรียนรู้สมัยใหม่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการศึกษาวิจัยนี้จะมีแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมทักษะ เพื่อสร้างความพร้อมในการทำงานในพื้นที่ โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม



วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงผสม (Mixed-method / Multi-stage design) เป็นหลักซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ (Interview form) แบบบันทึกประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 126 คน กำหนดโดยอาศัยสูตรคำนวณเพียงวิธีเดียวแต่เป็นการกำหนดตามหลักการออกแบบการวิจัยแบบหลายกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder-based Design) โดยผสมผสานแนวความคิดการเลือกแบบเจาะจง หลักความอึดตัวของข้อมูล และหลักอำนาจการทดสอบทางสถิติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 พนักงานบริษัทในเขตพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จำนวน 15 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่ 3 - 5 ปี และเป็นพนักงานที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่ 3 จังหวัดได้แก่ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

กลุ่มที่ 2 หัวหน้างานบริษัท จำนวน 15 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่ 3 - 5 ปี

กลุ่มที่ 3 หัวหน้าแรงงานสำนักงานแรงงานจังหวัด จำนวน 3 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่ 3 - 5 ปี

กลุ่มที่ 4 ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 3 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่ 3 - 5 ปี

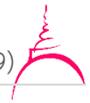
กลุ่มที่ 5 ครูผู้สอนนาฏศิลป์ จำนวน 15 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือก เป็นครูผู้สอนนาฏศิลป์เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนในพื้นที่ 5 - 10 ปี

กลุ่มที่ 6 นักเรียน จำนวน 75 คน มีเกณฑ์ในการคัดเลือก เป็นนักเรียนในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และศึกษาเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่สามารถเชื่อมโยงกับการเตรียมพร้อมด้านทักษะการทำงานและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview form) และแบบบันทึกประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบ่งได้ 2 ขั้นตอน ตอนที่ 1 ศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและอายุงาน ตอนที่ 2 ศึกษาผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพนักงานบริษัท ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ปัจจัยความมั่นคงก้าวหน้าในงาน และปัจจัยที่เกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสัมภาษณ์ (Interview form) ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ด้วยวิธีการคำนวณดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า แบบสัมภาษณ์มีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ .979 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้



ที่ 0.50 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับสูงมาก และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไปเพื่อเข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
3. ผู้วิจัยการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
4. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปลงรหัสเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.8 และเพศชาย ร้อยละ 36.1 โดยมีช่วงอายุ 36 - 45 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมาอายุ 30 - 35 ปี ร้อยละ 27.7 และอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 8.3 ด้านสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 77.77 รองลงมาโสด ร้อยละ 16.66 และหม้ายหรือหย่าร้าง ร้อยละ 5.55 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.88 รองลงมาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 25.00 และระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 5.55 ด้านตำแหน่งงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 41.66 รองลงมาระดับหัวหน้าหน่วยหรือแผนก ร้อยละ 27.77 ระดับผู้บริหาร ร้อยละ 16.66 และระดับผู้จัดการฝ่าย ร้อยละ 13.88 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 30,001 - 35,000 บาท ร้อยละ 38.88 รองลงมาช่วง 25,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 27.77 ช่วง 45,001 - 50,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 22.22 และช่วง 40,001 - 45,000 บาท ร้อยละ 11.11 และด้านอายุงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 77.78 และน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 22.22 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการทำงานของพนักงานบริษัทในพื้นที่ EEC พบว่า ทั้ง 9 ด้านอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ด้าน ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ค่าเฉลี่ยอันดับแรก 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ขวัญและกำลังใจในการทำงาน ค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด และภาษาและการสื่อสารค่าเฉลี่ย 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับ 3 ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ย 4.42 ความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงานค่าเฉลี่ย 4.39 ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน ค่าเฉลี่ย 4.33 และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและภาวะความเป็นผู้นำ ค่าเฉลี่ย 4.31 และทักษะด้านวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมค่าเฉลี่ย 4.13 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยวิเคราะห์การสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชาต่าง ๆ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนมีกิจกรรม ดังนี้ คือ การสำรวจและการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น การบูรณาการศิลปะวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้การแสดงความคิดเห็น การศึกษาเชิงประจักษ์ การพัฒนาทักษะที่หลากหลาย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ที่เป็นมิตรกับชุมชน ทั้ง 3 จังหวัด มีแนวทางดำเนินการที่มีความคล้ายคลึงทุกจังหวัดให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงนาฏศิลป์กับอาชีพ พร้อมส่งเสริมเรียนรู้กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เรียนรู้ในการปรับตัวสู่ภาวะความเป็นผู้นำ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญการเรียนรู้



ในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ เน้นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมตะวันตกและการพัฒนางานสู่อาชีพ และมุ่งเน้นการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบูรณาการทักษะอาชีพ จากการสัมภาษณ์ “เด็กในพื้นที่ EEC ต้องทำงานกับคนหลายชาติ ถ้าเรียนรู้ผ่านนาฏศิลป์ให้เข้าใจรากวัฒนธรรมของกันและกัน จะช่วยลดความขัดแย้งได้มาก” (หัวหน้างานบริษัท) และ “การฝึกนาฏศิลป์ต้องใช้ความรับผิดชอบสูงมาก ใครขาดจังหวะ คนทั้งทีมเสีย เด็กจะเรียนรู้เรื่อง teamwork โดยธรรมชาติ” (ครูผู้สอนนาฏศิลป์)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.8) และเพศชาย (ร้อยละ 36.1) โดยมีอายุ 36 - 45 ปี มากที่สุด โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรวัยทำงานตอนกลาง มีสถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งระดับปฏิบัติการ และมีประสบการณ์ทำงานในองค์กร 5 - 10 ปี.

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการทำงานของพนักงานบริษัทในพื้นที่ EEC พบว่า ทั้ง 9 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ยกเว้น ทักษะด้านวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า ครูผู้สอนมีกิจกรรม มีการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น บูรณาการศิลปะวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้การแสดงความคิดเห็น มีการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ที่เป็นมิตรกับชุมชน พร้อมส่งเสริมเรียนรู้กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เพื่อที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบูรณาการทักษะอาชีพ จากคำสัมภาษณ์ “เด็กในพื้นที่ EEC ต้องทำงานกับคนหลายชาติ ถ้าเรียนรู้ผ่านนาฏศิลป์ให้เข้าใจรากวัฒนธรรมของกันและกัน จะช่วยลดความขัดแย้งได้มาก” (หัวหน้างานบริษัท) และ “การฝึกนาฏศิลป์ต้องใช้ความรับผิดชอบสูงมาก ใครขาดจังหวะ คนทั้งทีมเสีย เด็กจะเรียนรู้เรื่อง teamwork โดยธรรมชาติ” (ครูผู้สอนนาฏศิลป์)

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.8) และเพศชาย (ร้อยละ 36.1) โดยมีอายุ 36 - 45 ปี มากที่สุด โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรวัยทำงานตอนกลาง มีสถานภาพสมรสแล้ว สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งระดับปฏิบัติการ และมีประสบการณ์ทำงานในองค์กร 5 - 10 สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่มีวุฒิภาวะ มีความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน และมีประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติงานในองค์กร ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการผู้ใหญ่ของ Daniel Levinson ที่อธิบายว่าวัยทำงานตอนกลางเป็นช่วงที่บุคคลมีความมั่นคงด้านอาชีพและครอบครัว มีความรับผิดชอบสูง และมุ่งเน้นความก้าวหน้าในงาน (Levinson, D. J., 2521) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erik Erikson ซึ่งระบุว่า บุคคลในวัยผู้ใหญ่จะอยู่ในขั้น “การสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม (Generativity)” คือ มุ่งมั่นในการทำงาน การสร้างความมั่นคง และการพัฒนาตนเองเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม ในด้านระดับการศึกษาและตำแหน่งงานที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี และตำแหน่งปฏิบัติการ สะท้อนโครงสร้างแรงงานที่เน้นกำลังคนสายวิชาชีพ (Erikson, E., 2506) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการพัฒนากำลังคนในพื้นที่ โครงการระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ชี้ให้เห็นว่าแรงงานส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นวัยทำงานที่มีประสบการณ์และมีบทบาทสำคัญในระดับปฏิบัติการขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561)



ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการทำงานของพนักงานบริษัทในพื้นที่ EEC พบว่า ทั้ง 9 ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ยกเว้น ทักษะด้านวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้ โดยเฉพาะด้านความรู้และความเข้าใจในงาน ขวัญและกำลังใจในการทำงาน ภาษาและการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และภาวะผู้นำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพนักงานมีความพร้อมทั้งด้านทักษะวิชาชีพและปัจจัยสนับสนุนในการทำงาน สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederick Herzberg ที่อธิบายว่า ปัจจัยจูงใจ เช่น ความสำเร็จในงาน ความก้าวหน้า และการยอมรับ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการทำงาน ขณะเดียวกัน ปัจจัยค้ำจุน เช่น สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ก็เป็นพื้นฐานที่ช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า “ทักษะด้านวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม” อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งต่ำกว่าด้านอื่น แม้ยังอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าแม้บุคลากรจะมีความพร้อมด้านทักษะการทำงานทั่วไป แต่ทักษะข้ามวัฒนธรรมยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีแรงงานและการลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก (Herzberg, F. H., 2502) สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence) ของ Christopher Earley & Soon Ang ที่ระบุว่า ความสามารถในการเข้าใจและปรับตัวต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นทักษะสำคัญในองค์กรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม โดยองค์กรที่พัฒนาทักษะด้านนี้อย่างเป็นระบบจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมและลดความขัดแย้งได้ (Earley, P. C. & Ang, S., 2023)

ตอนที่ 3 ผลศึกษาแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า ครูผู้สอนมีกิจกรรม มีการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น บูรณาการศิลปะวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้การแสดงความคิดเห็น มีการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ที่เป็นมิตรกับชุมชน พร้อมส่งเสริมเรียนรู้กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบูรณาการทักษะอาชีพ จากคำสัมภาษณ์ “เด็กในพื้นที่ EEC ต้องทำงานกับคนหลายชาติ ถ้าเรียนรู้ผ่านนาฏศิลป์ให้เข้าใจรากวัฒนธรรมของกันและกัน จะช่วยลดความขัดแย้งได้มาก” (หัวหน้างานบริษัท) สะท้อนให้เห็นว่านาฏศิลป์มิได้เป็นเพียงศาสตร์ด้านศิลปะการแสดง แต่เป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence: CQ) ของ Christopher Earley & Soon Ang ที่อธิบายว่าความสามารถในการเข้าใจและปรับตัวต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นทักษะสำคัญของบุคคลในองค์กรยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะในพื้นที่เศรษฐกิจที่มีแรงงานหลากหลายเชื้อชาติ ขณะเดียวกัน คำสัมภาษณ์ที่ว่า “การฝึกนาฏศิลป์ต้องใช้ความรับผิดชอบสูงมาก ใครขาดจังหวะ คนทั้งทีมเสีย เด็กจะเรียนรู้เรื่อง teamwork โดยธรรมชาติ” (ครูผู้สอนนาฏศิลป์) สะท้อนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Experiential Learning) (Earley, P. C. & Ang, S., 2023) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ David A. Kolb ที่เสนอว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด และการประยุกต์ใช้ประสบการณ์จริง นาฏศิลป์ในฐานะกิจกรรมกลุ่มจึงช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ วินัย และการสื่อสารโดยธรรมชาติ (Kolb, D. A., 2527)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาได้ สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ในลักษณะการในการจัดการด้านการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ สร้างกรอบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีสาระสำคัญว่า นาฏศิลป์มิได้เป็นเพียงศาสตร์ด้านศิลปะการแสดงเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมเท่านั้นหากแต่

เป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีการทำงานร่วมกับนานาชาติ



ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้ทางศิลปะที่ส่งเสริมทักษะเพื่อสร้างความพร้อมในการทำงานในพื้นที่ EEC

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก) หรือ EEC ซึ่งเป็นบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย ความรู้เฉพาะทางที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ทักษะวิชาชีพด้านเทคนิค ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการ ตลอดจนทักษะการปรับตัว ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร รวมถึงความคิดสร้างสรรค์และภาวะผู้นำ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและหลากหลายมากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในบริบทดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้จำกัดอยู่เฉพาะกรณีพื้นที่ EEC ดังนั้น การวิจัยในอนาคตสามารถนำตัวแปรเดียวกันไปศึกษาในพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเชิงนโยบายและการบริหารจัดการในบริบทที่ต่างกันไป นอกจากนี้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นหลัก การศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาใช้วิธีวิจัยที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความครอบคลุมและความเที่ยงตรงของข้อมูล



เอกสารอ้างอิง

- กันยรัตน์ ไมยรัตน์. (2564). โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) กับบทบาทและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย. วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 3(5), 51-64.
- รภัสศา รวงอ่อนนาม. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเติบโตของแรงงานในองค์กรและการพัฒนาสมรรถนะในกลุ่มอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(2), 1103-1120.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 34 ก หน้า 1 (14 พฤษภาคม 2561).
- Deardorff, D. K. (2016). Intercultural Competence in Higher Education. (First published 2017). New York: NY 10017.
- Earley, P. C. & Ang, S. (2023). Cultural Intelligence. Stanford, California: Stanford University Press.
- Erikson, E. (2506). Childhood and society. (2nd ed.). New York: W. W. Norton.
- Hayashi, S. (2014). A Study on the Preventive Long-Term Care of the General Elderly Population Living in the Rural Area and Residential Estate of Town A. Bulletin of the Japanese Red Cross Hiroshima College of Nursing, 10(4), 103-111.
- Herzberg, F. H. (2502). The motivation to work. (1st ed). New York: Routledge.
- Kolb, D. A. (2527). Experiential learning. (First Printing December 2014). The United States of America: Pearson Education Malaysia, Pte. Ltd.
- Levinson, D. J. (2521). The seasons of a man's life. (1st ed.). New York: Alfred A. Knopf.